

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Научна област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика

Тема на дисертацията: **„НАУЧНОПОПУЛЯРНАТА ПЕДАГОГИКА КАТО СРЕДА ЗА АЛТЕРНАТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПРАКТИКА“**

Автор на дисертацията: **Алиша Събинова Павлова**

научен ръководител **доц. д-р Траян Попкочев**

Изготвил становището: доц. д-р Силвия Върбанова Върбанова, СУ „Св. Климент Охридски“ – Факултет по Педагогика

Данни за процедурата

Представените от докторант Алиша Павлова дисертационен труд с автореферат и придружаващи документи отговарят на националните изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Алиша Павлова е докторант в задочна форма на обучение в катедра „Социална педагогика“, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“, професионално направление 1.2. Педагогика. Със заповед на Ректора на ЮЗУ е отчислена с право на защита. Дисертацията е обсъдена за предварителна защита и с решение, че отговаря на критериите за научно изследване от дисертационен тип, на формалните структурни и съдържателни изисквания, е насочена за защита.

Актуалност и структурни характеристики на дисертацията

В условията на рухването на предишните йерархии на знанието нараства многообразието от идеи, интерпретации, подходи и практики, свързани с личностното развитие, възпитанието, образованието, представени в научнопопулярното информационно пространство. Тези идеи провокират нови равнища на интерпретация и проблематизиране в педагогическото поле, стимулират нови търсения и практики, нови отговори на традиционни проблеми, често замъглявани от инерцията на безвъпросно възприети готови решения и модели. Осъществено в дисертацията проучване на отношението на учителите към тези идеи, как те ги мотивират към педагогическо творчество и иновации в класната стая, какви бариери съществуват при интегрирането им в педагогическия опит е с особена актуалност и значимост за осмислянето на пътища

за усъвършенстване на педагогическата практика. Авторката аргументира избора на проблематиката с факта, че въпреки значителния интерес към научнопопулярната литература, самата научнопопулярна педагогика не е обект на специално изследване от страна на академичната общност, което води до пропускане на ценни възможности за взаимно обогатяване на теорията и практиката.

Дисертационният труд е с общ обем 321 страници, от които 263 страници основен текст. Текстът е структуриран в увод, четири глави, изводи, заключение и препоръки, приложения, представящи инструментариума на емпиричното изследване, литература, включваща 489 заглавия, от които 297 на кирилица, 192 на латиница и 138 интернет източници.

Концептуализиране на проблематиката и теоретична рамка

В дисертацията е направено сравнение между научното и научнопопулярното знание. Върху тази основа концептуализирането се основава на разкриването на научнопопулярната педагогика като специфична област на педагогическото знание, разположена на границата между теоретичните модели и масовата практика. Разкрива се връзката с академичната педагогика като взаимно допълване и изграждане на „екологична система на знанието“, постигане чрез научнопопулярното знание на жизненост и приложимост на идеите. Сравнителният анализ по критерии, свързани с цели, език, разпространение, канали за информиране, приложимост на предлаганите идеи и решения очертава съществените характеристики на научнопопулярната педагогика и различни нейни направления. Достоинство на обсъждането е разкриването на функциите на популярното педагогическо знание, взаимността на научното и личното в него, концептуализирането на личния опит и критическа рефлексия, тематичното обособяване и представяне на работещи в практиката решения. Чрез богатия синтез на тематични и процесуални характеристики на научнопопулярната педагогика авторката надхвърля първоначалния си замисъл и постига извеждането на значими характеристики на успешния процес на обучение и личностно развитие на учениците.

Методология и процедура на изследването

Избрана е смесена методология, интегрираща количествени и качествени данни, чрез което е осъществено дълбоко разбиране на спецификата на изследваните феномени, цялостен и задълбочен анализ на предпочитанията на учителите по отношение на идеи и практики, представени в научнопопулярното поле, на бариери и на възможностите за „обратно“ влияние на осъществени практически решения върху академичната теория.

Количествените данни са получени чрез анкетно изследване с 50 учители от начален етап на образованието чрез Google Forms по метода на отзовалите се. Структурата на анкетата по отношение на съдържателните блокове и конкретните твърдения в тях създава възможност за задълбочена проверка на основателността на допусканията, направени във формулираните хипотези. Проверката е емпирична, а не експериментална, както се твърди на стр. 20, тъй като експеримент не е реализиран. Но съдържанието на въпросите и начина, по който са обработени резултатите разкриват детайлни характеристики в съответствие с декларирания изследователски замисъл.

Твърденията във всяка от скалите във въпросника се оценяват по 5-степенна скала от Ликертов тип. Съдържанието им насочва към преценка на академичната педагогическа подготовка, установяване на тематичните интереси и мотивите за интерес към научнопопулярната педагогика и към нетрадиционни педагогически проблеми; как институционалната професионална култура и социалната среда поощряват или ограничават тези интереси; личен практически опит; бариери и доколко учителите споделят в по-широка среда собствения си опит.

Проведените дълбочинни интервюта са насочени към същите тематични полета, но с по-детайлното фокусиране разкриват по-богато нюансирани характеристики, свързани с приложението на научнопопулярното знание в професионалната практика на учителите.

Значимост на резултатите от изследването

Резултатите от изследването са ценни от теоретична и от практическа гледна точка. Съдържателните конкретизации са богати и дават актуален поглед върху значими характеристики на отношението и приложението на представените в научнопопулярното поле педагогически идеи и практики. Следните резултати от проведеното от докторантката изследване бих открила като особено значими:

- Професионалните интереси на учителите са силно насочени към области с директна приложимост, прагматичната ориентация е в търсене на „работещи решения“, към които академичната теория по-рядко насочва.

В тази връзка бих задала за следния въпрос: Какви нови педагогически практики учителите споделят, че интегрират в дейността си, отвъд и в различие с академичните препоръки?

- Учителите не копират сляпо идеите, а се опитват да ги адаптират. Най-силно мотивиращият фактор е отношението на учениците.

- „Хоризонталният модел“ на споделяне чрез комуникацията с колеги и вътрешноучилищните форуми се очертават като много по-ефективни за запознаване с нови идеи и приложения в сравнение с административните канали (РУО, министерство), които имат най-слабо влияние върху реалната практика.
- Учителите споделят, че срещат някои системни ограничения при приложението на алтернативни модели, които най-вече са свързани с информационната претовареност на учебните програми, липсата на време, нормативната натовареност и остарялата материална база в някои кабинети.
- Значим резултат е, че училищната култура е подкрепяща по отношение на нововъведенията и че иновативните стремежи се възприемат в училищата по-скоро като необходимост за развитие, отколкото като риск или заплаха, което легитимира НПП като среда за промяна.

Авторефератът отразява структурата, съдържанието и основните резултати в дисертационното изследване. Представени са 4 публикации, които популяризират части от дисертационното изследване и свидетелстват за развитието на докторантката в научно-изследователското поле.

Научни приноси

- Систематизирани са съществените особености на научнопопулярното знание, обоснована е ролята му за интегриране на научното, личното и практическото знание в педагогиката.
- Извършен е детайлен анализ, който разкрива специфичните характеристики на научнопопулярната педагогика – посреднически характер, достъпност, практическа насоченост, хибридность. Изяснени са гносеологическите ѝ особености, връзката с академичната педагогика, с личния опит, свързаността с конкретния контекст.
- Разкрити са специфични характеристики на нагласите и предпочитанията на учителите по отношение научнопопулярното педагогическо знание.
- Определени са основни канали за информиране, фактори, влияещи върху усвояването на идеите от НПП, и системните бариери, които пречат на устойчивото им вграждане в училищната практика.

- Формулирани са конкретни насоки за засилване на връзката между академичната теория и практическата работа на учителя чрез използване на идеи от научнопопулярната педагогика.

Заключение

Съдържателната дълбочина, анализирането на много богата информационна база, високото равнище на обхватност на характеристиките на изследваните феномени, прецизността на проведеното изследване, значимостта на резултатите и практическите препоръки правят дисертацията полезна и за изследователи, и за педагози от практиката. Убедено оценявам положително представения дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Алиша Павлова.

25.06.2026 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Силвия Върбанова)

OPINION

on a dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor"

Scientific field: 1. Pedagogical Sciences

Professional field: 1.2. Pedagogy, Theory of Education and Didactics

Dissertation topic: "POPULAR PEDAGOGY AS A MEDIUM FOR ALTERNATIVE EDUCATIONAL PRACTICE"

Author of the dissertation: Alisha Sabinova Pavlova

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Trayan Popkochev

Opinion prepared by: Assoc. Prof. Dr. Silvia Varbanova Varbanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski" – Faculty of Pedagogy.

Information about the procedure

The dissertation, abstract, and accompanying documents submitted by doctoral student Alisha Pavlova meet the national requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, its Implementing Rules, and the Regulations for the development of the academic staff of South-West University (SWU) "Neofit Rilski". Alisha Pavlova is a part-time doctoral student in the Department of Social Pedagogy, within the doctoral program "Theory of Education and Didactics," professional field 1.2. Pedagogy. By order of the Rector of SWU, she has been discharged with the right to defense. The dissertation was discussed for preliminary defense and, following a decision that it meets the criteria for a dissertation-type scientific study and formal structural and content requirements, it was directed for defense.

Relevance and structural characteristics of the dissertation

In the conditions of the collapse of previous hierarchies of knowledge, there is an increasing diversity of ideas, interpretations, approaches, and practices related to personal development, upbringing, and education presented in the popular science information space. These ideas provoke new levels of interpretation and problematization within the pedagogical field, stimulating new searches, practices, and answers to traditional problems that are often obscured by the inertia of unquestioningly accepted ready-made solutions and models. The study carried out in the dissertation regarding teachers' attitudes toward these ideas—how they motivate teachers toward pedagogical creativity and innovation in the classroom, and what barriers exist in integrating them into pedagogical experience—is of particular relevance and significance for understanding ways to improve pedagogical practice. The author argues for the choice of topic by pointing out that despite significant interest in popular science literature, popular

pedagogy itself is not a subject of specific research by the academic community, which leads to missing valuable opportunities for mutual enrichment between theory and practice.

The dissertation has a total volume of 321 pages, of which 263 pages are the main text, and it is structured into an introduction, four chapters, conclusions, summary and recommendations, and appendices presenting the instruments of the empirical research. The bibliography includes 489 titles, of which 297 are in Cyrillic, 192 in Latin, and 138 are internet sources.

Conceptualization and theoretical framework

The dissertation makes a comparison between scientific and popular science knowledge. On this basis, conceptualization is grounded in revealing popular pedagogy as a specific area of pedagogical knowledge located on the boundary between theoretical models and mass practice. The connection with academic pedagogy is revealed as mutual supplementation and an "ecological system of knowledge," achieving vitality and applicability of ideas through popular science knowledge. The comparative analysis based on criteria related to goals, language, distribution, information channels, and the applicability of proposed ideas and solutions outlines the essential characteristics of popular pedagogy and its various directions. A merit of the discussion is the disclosure of the functions of popular pedagogical knowledge, the reciprocity of the scientific and the personal within it, the conceptualization of personal experience and critical reflection, and presentation of solutions that work in practice. Through a rich synthesis of the thematic and procedural characteristics of popular pedagogy, the author exceeds her initial design and succeeds in deriving significant characteristics of a successful process of teaching and the personal development of students.

Methodology and research procedure

A mixed methodology was chosen, integrating quantitative and qualitative data, through which a deep understanding was achieved in response to the formulated scientific questions regarding the specifics of the studied phenomena, as well as a comprehensive and in-depth analysis of teachers' preferences for ideas and practices presented in the popular science field, barriers, and the possibilities for "reverse" influence of implemented practical solutions on academic theory. Quantitative data were obtained through a survey of 50 primary school teachers via Google Forms using the respondent method. The structure of the survey, in terms of content blocks and specific statements within them, allows for an in-depth verification of the validity of the assumptions made in the formulated hypotheses. The verification is empirical, not experimental, as claimed on page 20, since an experiment was not conducted. However, the

content of the questions and the way the results were processed reveal detailed characteristics in accordance with the declared research design.

Statements in each of the scales in the questionnaire are evaluated on a 5-point Likert-type scale. Their content aims at assessing academic pedagogical preparation, establishing thematic interests and motives for interest in popular pedagogy and non-traditional pedagogical problems, identifying how institutional professional culture and the social environment encourage or limit these interests, personal practical experience, barriers, and the extent to which the teachers share their own experience in a broader environment.

The in-depth interviews conducted are aimed at the same thematic fields but, with a more detailed focus, reveal more richly nuanced characteristics related to the application of popular science knowledge in the professional practice of teachers.

Significance of the research results

The results of the research are valuable from both a theoretical and a practical point of view. The content specifications are rich and provide an up-to-date look at significant characteristics of the attitude toward and application of pedagogical ideas and practices presented in the popular science field. Among the results of the research conducted by the doctoral student, I would highlight as particularly significant:

- Teachers' professional interests are strongly directed toward areas with applicability; the pragmatic orientation is in search of "working solutions," toward which academic theory less frequently directs them.

In this regard, I would ask the following question: What new pedagogical practices do teachers integrate into their activities, beyond and in contrast to academic recommendations?

- Teachers do not blindly copy ideas but try to adapt them. The strongest motivating factor is the attitude of the students.
- The "horizontal model" of sharing through communication with colleagues and intra-school forums emerges as much more effective for becoming acquainted with new ideas and applications compared to administrative channels (Regional Management of Education, Ministry), which have the weakest influence on real practice.
- Teachers report that they encounter some systemic limitations when applying alternative models, mostly related to constraints from the curricula, lack of time, regulatory workload, and outdated facilities in some classrooms.

- A significant result is that school culture is supportive regarding innovations and that innovative aspirations are perceived in schools more as a necessity for development than as a risk or threat, which legitimizes popular pedagogy as an environment for change.

The abstract reflects the structure, content, and main results of the dissertation research. Four publications are presented, which popularize parts of the dissertation research and testify to the doctoral student's development in the research field.

Scientific contributions

- The essential features of popular science knowledge are systematized, and its role in integrating scientific, personal, and practical knowledge in pedagogy is substantiated.
- A detailed analysis has been performed, revealing the specific characteristics of popular pedagogy—its mediating nature, accessibility, practical orientation, and hybridity. Its epistemological features as a derivative of academic pedagogy, closely related to personal experience and specific context, are clarified.
- Specific characteristics of teachers' attitudes and preferences are revealed.
- Main information channels, factors influencing the adoption of ideas from popular pedagogy, and the systemic barriers preventing their sustainable integration into school practice are determined.
- Specific guidelines are formulated for strengthening the link between academic theory and the practical work of the teacher through the use of ideas from popular pedagogy.

Conclusion

The depth of content, the analysis of a very rich information base, the high level of comprehensiveness of the characteristics of the studied phenomena, the precision of the research conducted, the significance of the results, and the practical recommendations make the dissertation useful for both researchers and practicing educators. I positively evaluate the presented dissertation and propose that the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to **Alisha Pavlova**.

June 25, 2026

Opinion prepared by:

(Assoc. Prof. Silvia Varbanova, PhD)